

ha ---» Llançà, «els Camps del Molí-Nou són tota aquella *galtàd*» Montiró (1958) i Sant Aniol de Finestres (1968), «cap aci dalt, però a la *galtàd* del Cogul, hi ha Pla-Barromà», St. Llorenç de Cerdans (1959).

Al Conflent, en canvi, *galtar* («veieu aquell *gæltá?*» als Masos de Prada, i a diversos pobles més a l'E., 1960); i en el B. Emp. i el Vallès *galter*, referint-se a la part del terme que es troba a Nord dels Montgrins: «tot aquest *galtà* és ---»; «i què *El Palau?* És una casa? —No, és un *galter*», Torroella de Montgrí (1958); «després ja veurem el *galtà* de les cases seguides», Montornès (1936); a Tort. *galtera* és si fa no fa el mateix: «les llebres, esparverades / del raro i estrany soroll, / s'afuen per les *galteres* / pensant que és la fi del món»; i «*galtera* del barranc», Vergés Paulí (*Es-purnes* v, 175, 115); «cada un dels aiguavessos de la coberta de la barraca», Sanchis Guarner (*Les Barr. Val.*, p. 22).

Així mateix *galtera* 'peça d'armadura que baixa fins a la galta': «dues serveleres ab *galteres*», doc. ross. de 1411 (*InvLC*); pall. *os de la galtera* 'pòmul' (Tavascan, 1964); *galteres* o embassadures, «part alta de l'arbre de la nau abans d'arribar al calcés», L'Escala (1937); en cat. central *galteres* 'escròfules', cast. *pape-ras* (*DBal.*, i és l'acc. que m'és familiar); també *galtit-ges*. *Galter* (*DBal.*) o *galterot* «acerico» val. (Sanelo, I, fº 26), formació paral·lela a la dels cast. (*h*)*acerico*, *acerillo*, *-ruelo*, id. En lloc del diminutiu *galterot* en el Maestrat es pronuncia *galdirot* (GaGirona, s. v.) amb influència de *galdiró*.

Tornem al sign. bàsic amb *galtasses* (*DBal.*) o *+gal-tis*: «quan era jove, era guapo i ben plantat, un xic ple de carns y ab uns *galtissos* com un gabaig», MrnVayreda (*Sang Nova* I, xiii, 89); a la inversa *galtones*: «çera que la cara del nin y ses enrogides *galtones* ---» evocaven en sa imaginació ---?» Pons Mass. (*Tras-cant p. l. S.*, 17). *Galtejar* 'bufetejar', S. XIV: «fo *gal-tejat* e bufetejat en sa cara e en son col per les mans d'aquel», *Brev. d'Amor* (ms. 353, 177). *Galtà*. *Galtot*. *Galtum*. *Galtut*.

Engaltar 'decantar-se, decaure' [*engalta*: «nom marinesc que vol dir *travessar*», fi S. XIV, Aversó, 467.11, i altres formes verbals *engaltii*, *engalto*, ib. 1167.3, 1309.5]: «mos diuen que'l món *engalta*, / i som nol-tros que *engaltam*: / tots som fis d'un pare, Adam, / i un vol esser més que s'altre» men. (Camps Merc., *Folkl.* I, 89), «cavall qui *engalta*, no arriba a sa cue-ra (sa joia), o no entra, per judicadors» (ib. I, 283), «quan va haver-lo d'aixapar, / aquí va *engaltar* un poc; / però jo ho repar, i trop / que no ho poria pe-sar: / un poc més aquí que allà, / tot ha de restar a un lloc» en J. Vivó (1715-80) (ib. I, 207); a Mallorca reflexivament s'acosta a la idea de 'desorientar-se' o 'aturar-se' (*BDLC* IX, 384); en català central és 'apuntar amb un fusell o altra arma': «lo mateix que qui enje-ga una escopetada sens *engaltar*, li digué: Jam, s'han acabat los plets», Vidal Val. (*Rosada d'estiu*, 314); i, ja convertit en frase feta de valor abstracte: «R. Los mateixos liceistas / provaren qu'ell ho ha sigut: / qu' hasta 'ls ha fet venf artistas. / A. Vet aquí! Tururu-60

rut! / les clava sense *engaltà* / ni mirar què diu. R. Bé, nada: / si ells l'hi dihuen s'ho creurà», Pitar-ra (*Liceistas y Cruzados, Gatades* II, 343); *desengaltar*.

CPT.: **Galtifler*, format com *botifler* (veg. aquest s. v. BOTIR, o amb influència de *galtut*: *galteflut*, *gal-tuflut*, d'on regressiu *galtufla*), i substantivat *+galti-fleres* 'galtasses', predilecte del B. de Maldà: «Lo Sr. Don A. F., amb casaca marcada, que pareixia un nunci del Papa, coloradet de cara i amb prou bones *galti-fleres*», «un respectable frare franciscano --- grui-xudet tot ell i coloradet, amb prou bones *galtifleres*» (*Coll. B. V.*, 72, 133). *Galtabonic*. *Galtacoent*. *Galta-dur*. *Galtaflorit*. *Galtafumat*. *Galtagirar-se*. *Galtagro-guenc*. *Galtagròs*. *Galtanegre* (i cogn. Manresa-Solso-na). *+Galtapenjant* m. 'barranc o vessant escarpat': «allí hi ha un *galtapenjant* molt fondo» emp. (Vilama-colum, 1958). *Galtaplè*. *Galtaprès*. *Galta-roig*, mena de peix semblant a la llissera (Plaja, *Proa* de Palamós, jul. 1960, 8); *albercoc galta-roja* val. 'mena d'albercoc' (JGiner i M., 1956). *Galta-sorrot*.

1 Pel que fa a l'angl. *jaw* 'mandíbula' avui els anglistes s'inclinen a prescindir de l'enllaç en què s'ha- via pensat amb el fr. *joue*, en qualitat de manlleu. El fet és que no apareix fins al període anglès mit-jà, en el S. XIV, escrit *joue*, més tard *jaue*, i variants ocasionals *gew*, *gowe*, i res d'això en anglo-saxó; ho declaren d'origen desconegut, admetent, vist que també es troba *chaw* (Ss. XVI-XVII), que hi ha hagut contaminació de l'anglès *chew*, ags. *čēowan* (cf. al. *kauen*) 'mastegar'. Tanmateix, puix que tal conta-minació hi ha hagut, i vist que el nostre mot romà-nic sovint és també 'mandíbula', em sembla que haurien d'estudiar millor la possibilitat que l'anglès sigui manlleu del fr. ant. *jo(u)e*, normand *goe*, més o menys alterat per la contaminació del germànic *čēowan* (a-al. ant. *kiuwan*). Del mot francès (en part en la seva forma diminutiva *joette*) s'admet que és manllevat el bretó *javed* f. «mâchoire, joue», també *jôd* o *jôt* «joue» i un bretó mitjà *chot* (V. Henry, *Gloss. Étym. Bret.*; Thurneysen, *Keltorum.*, 64; Loth). —2 Un tímid assaig de Bartoli, *KJRPh* VII, 111, per infirmar-ho no conduí a res, car els casos de *testa*, *coppa*, *conca* no signifiquen res d'això, sinó 'cap' («cloasca»), concepte que es presta a tals com-paracions de tipus afectiu, inconcebibles per a 'gal-ta'. —3 En Whatmough, *Dial. Anc. Gaul*, pp. 95, 113, només vaguetats mal comprovades o garrota-des de cec. —4 Ja Pisani se sent impressionat per la identitat d'aquest mot índic (que passa per sans-crit, però la cerebralització mostra que en realitat ja era pràcrit sanscrititzat), perfectament sindnim de l'it. *gota*, oc. *gauta* etc.; però em sembla aconten-tar-se amb una vaguetat en parlar només de «unitat culturale indo-mediterranea» (*Lingua Posnaniensis* VIII, 1960, 12ss.; *Annali dell'Ist. Or. di Napoli* VII, 1966, 41). —5 Que en aquest hi havia digamma darrere la *v*, es veu també per la forma *yoúvata*, molt estesa dialectalment. —6 Potser encara algun altre derivat, certament més incert, si fos manlleu del sorotàptic una forma dialectal basca; com sigui